

Ressenya del llibre *Enquesta sobre els usos lingüístics a Andorra 2004*¹

L'Enquesta sobre els usos lingüístics a Andorra 2004, en la qual es basa el llibre que aquí tracto, forma part d'un grup d'enquestes sociolingüístiques, similars entre si, que es van portar a terme els anys 2003 i 2004, una en cadascun dels set territoris de llengua catalana. Es tracta de la primera vegada que s'obtenen dades comparables entre si de totes aquestes contrades, la qual cosa ens dona una àmplia informació sobre la situació sociolingüística en tot el domini del català. Aquestes enquestes es focalitzen en l'ús interpersonal de la llengua i en general són les més completes en cada territori en aquest aspecte. L'enquesta d'Andorra que aquí es tracta i cinc més (totes excepte la del País Valencià) tenen en comú la major part de les preguntes i de la metodologia; es tracta de les enquestes denominades EUL (enquestes d'usos lingüístics). Per completar els territoris de llengua catalana, aquestes enquestes s'han comparat amb una sobre el País Valencià efectuada el 2004 per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que té elements en comú amb les EUL.

L'enquesta andorrana neix de la col·laboració entre el Servei de Política Lingüística del Govern d'Andorra i la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya. S'efectua a la tardor del 2004. Pel que fa al llibre, que analitza les dades d'aquesta enquesta, ha estat elaborat per un equip de sis experts, sota la meua coordinació. Cada capítol ha estat redactat per un autor o diversos,

1. J. TORRES (coord.) (2006), *Enquesta sobre els usos lingüístics a Andorra 2004: Llengua i societat a Andorra en els inicis del segle XXI*, Govern d'Andorra, Ministeri d'Afers Exteriors, i Generalitat de Catalunya, Departament de la Vicepresidència, Secretaria de Política Lingüística, col·l. «Sèrie Estudis», núm. 9.

però cadascuna de les parts de l'obra ha estat debatuda de manera aprofundida pel conjunt de l'equip. A part de mi mateix, els altres autors són F. Xavier Vila, Albert Fabà, Vanessa Bretxa, Natxo Sorolla i Miquel Àngel Pradilla.

L'estructura del llibre correspon als principals focus d'interès d'una anàlisi sociolingüística d'un territori. A la introducció, a càrrec meu, presento la metodologia de l'enquesta, informacions sobre l'explotació dels resultats i algunes dades sociodemogràfiques d'Andorra que són útils per a la comprensió de l'obra. Es tracta d'una enquesta efectuada mitjançant entrevistes telefòniques, com la resta dels reculls de les EUL, i la mostra real andorrana és de 637 individus. S'ocupa de la població de quinze anys i més.

El segon capítol, a càrrec de F. Xavier Vila, tracta dels coneixements lingüístics. Sobretot de català i també de les altres llengües, però no del castellà. S'hi comparen els resultats de les dues preguntes relatives al coneixement del català, la dicotòmica i l'escalar, amb la llengua emprada a l'entrevista, que és una dada observada. S'aconsegueix així una visió matisada i bastant sòlida dels coneixements de la llengua oficial d'Andorra.

El capítol 3, a càrrec d'Albert Fabà, s'ocupa de dues variables, la llengua inicial² i la llengua d'identificació.³ S'hi examinen les relacions entre si, així com entre aquestes diverses variables independents. S'hi veu clarament que a Andorra hi ha quatre llengües que tenen percentatges d'ús importants, el català, el castellà, el portuguès i el francès. També s'hi mostra que en aquest país el percentatge del català com a llengua d'identificació és superior al de llengua inicial, la qual cosa vol dir que el català avança durant la vida de les persones.

El capítol 4, també a càrrec meu, estudia l'ús familiar i la transmissió lingüística intergeneracional, mitjançant un índex i des de diversos punts de vista. Resulta que el català avança clarament en la transmissió intergeneracional i que en aquest aspecte es produeixen transvasaments entre llengües, que van bàsicament en dues direccions. D'una banda, del castellà cap al català i, de l'altra, del portuguès i altres llengües, les que són diferents del francès i del català, cap al castellà. També s'hi tracta el nombre de fills per llengua.

El cinquè capítol, a càrrec de F. Xavier Vila, presenta els usos lingüístics interpersonals fora de la llar i l'ús lingüístic en general. Resulta que el català hi és més parlat en usos formals, com ara als bancs o al metge. Pel que fa a l'edat, la situació és complexa, ja que quan aquesta disminueix l'ús minva, a causa sobretot de la important immigració, però en canvi entre els joves el català mostra una apreciable capacitat d'atracció.

El sisè capítol, a càrrec de Vanessa Bretxa, Natxo Sorolla i F. Xavier Vila, trac-

2. La primera llengua parlada.

3. Es tracta de la resposta a la pregunta «Quina és la seva llengua?».

ta de la llengua, els mitjans de comunicació i Internet. S'hi estudien el consum dels mitjans i Internet en general, el consum segons la llengua i el consum en català. Un dels resultats més notoris és que el català domina a la premsa i a la ràdio, mentre que el castellà ho fa a la televisió i a Internet.

El setè capítol, a càrrec d'Albert Fabà, s'ocupa dels usos lingüístics i els grups identitaris, tant pel que fa a les relacions intergrupals com exogrupals; i també de les opinions lingüístiques. S'hi ha trobat, entre altres, que a la societat andorrana hi ha un 16 % de la població que és mantenidora del català en quasi tots els usos i un 19 % que no usa mai aquesta llengua.

Al vuitè capítol, a càrrec de Natxo Sorolla, Vanessa Bretxa i F. Xavier Vila, s'hi fa una reflexió de conjunt a partir d'una anàlisi de conglomerats. S'hi ha trobat que la incorporació de nous parlants a la llengua catalana es dona a un ritme vigorós, però no suficient per compensar l'increment d'usuaris del castellà, que és en part degut a la immigració.

El novè capítol, a càrrec de tot l'equip, presenta les conclusions. S'hi mostren en primer lloc, tant de manera succinta com més extensa, les deu conclusions més significatives i posteriorment s'hi fan algunes consideracions generals sobre el funcionament sociolingüístic de la societat andorrana.

L'enquesta en qüestió i l'obra corresponent constitueixen un avenç important en el coneixement sociolingüístic de la societat andorrana, ja que l'explotació de les enquestes anteriors no havia estat tan aprofundida. El contingut de l'obra aquí ressenyada constitueix la informació més àmplia obtinguda fins ara sobre els usos interpersonals i la transmissió lingüística intergeneracional a Andorra, elements cabdals per conèixer i explicar la situació de la llengua oficial del país.

JOAQUIM TORRES I PLA
Societat Catalana de Sociolingüística